

Jak ochronić majątek osobisty w razie niewypłacalności firmy?

Przypominamy podstawowe uwarunkowania dla ogłoszenia upadłości w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością^[1] – wraz z zasadami wynikającymi ze zmian prawnych związanych z epidemią COVID-19^[2].

Na członku zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ciąży odpowiedzialność za właściwe i o czasie reagowanie na zmieniającą się sytuację biznesową kierowanej firmy. Prawidłowe spełnienie tej powinności to baza do obrony przed ewentualnymi zarzutami i nałożeniem na członka zarządu odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Członek Zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności za zobowiązania spółki, jeżeli wykaże, że^[3]:

we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości

lub

niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło **nie z jego winy**

lub

wierzyciel **nie poniósł szkody**

Co oznacza „właściwy czas” na złożenie wniosku o upadłość?

Przedstawiamy wyjaśnienia do wzbudzającego wątpliwości pojęcia „właściwy czas” na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości:

- Zgodnie z USTAWĄ jest to **30 dni** od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości^[4];
- Jak wskazuje orzecznictwo, właściwy czas jest wówczas, gdy członek zarządu wie lub przy należytej staranności powinien wiedzieć, że spółka nie jest w stanie zaspokoić swoich wierzycieli w całości, ale w części ma takie możliwości. Zatem spółka musi być jeszcze zdolna do poniesienia co najmniej kosztów postępowania upadłościowego. Nie ma przy tym znaczenia termin sporządzenia bilansu rocznego spółki – członek zarządu musi na bieżąco monitorować stan finansów spółki^[5].

W naszych rozważaniach ważne jest, aby zdefiniować **stan niewypłacalności** – to od niego bowiem zależy czy zgłoszenie upadłości nastąpi w odpowiednim czasie. Jest to nie tylko sytuacja, gdy dłużnik nie może wykonywać już większości zobowiązań finansowych. Należy zaznaczyć, iż zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego stan niewypłacalności występuje także w sytuacji, w której jedyną możliwością dochodzenia należności przez wierzyciela jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego.

” *Niewypłacalność oznacza stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności przysługującej przeciwko temu dłużnikowi^[6]. Stan ten powstaje także wtedy, gdy zaspokojenie można wprawdzie uzyskać, ale z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka^[7].*

Ponadto, w kontekście złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w odpowiednim terminie przez zarząd spółki, należy stwierdzić, iż:

” *za niewypłacalnego uważa się dłużnika, jeżeli nie wykonuje swych wymagalnych zobowiązań. Wystarczy zatem, że nie wykonuje trwale niektórych, bądź trwale nie spłaca części zobowiązania, by ta przesłanka została spełniona^[8].*

Ponadto, w kontekście właściwego czasu do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, należy mieć na względzie, iż w przypadku dalszego prowadzenia spółki, jeżeli zobowiązania przekraczają aktywa spółki, oznacza to przyjęcie w przyszłości przez członków zarządu ryzyka ewentualnej negatywnej oceny złożonego wniosku o ogłoszenie upadłości, gdyż nie będzie już środków na przeprowadzenie postępowania upadłościowego. Nawet w sytuacji zgody wspólników i zapewnienia pokrycia straty, ryzyko odpowiedzialności za brak złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, pozostaje po stronie członków zarządu i takie działania także narażają te osoby na odpowiedzialność^[9].

Należy pamiętać, że ciężar udowodnienia, iż w czasie, kiedy dana osoba pełniła funkcję członka zarządu, brak było przesłanek do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości leży po stronie członka zarządu pociągniętego do odpowiedzialności^[10].

Zwracam uwagę, iż **odpowiedzialność nie ustaje z momentem odwołania członka zarządu z pełnienia funkcji**. Przesłanką do pociągnięcia do odpowiedzialności jest fakt, iż dana osoba była członkiem zarządu spółki w momencie powstania zobowiązania oraz wykazanie bezskuteczności egzekucji danego zobowiązania przeciwko spółce i to niezależnie od tego czy w tym ww. momencie członek zarządu pełnił jeszcze funkcję^[11].

Odpowiedzialność członka zarządu a epidemia COVID-19

W ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych^[12] znalazły się kolejne rozwiązania, które mogą zainteresować przedsiębiorców znajdujących się aktualnie w trudnej sytuacji finansowej. Nowe przepisy (tj. **art. 15z zra ww. ustawy**) stanowią między innymi o tym, iż **bieg terminu do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości (termin 30-dniowy) nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega przerwaniu**. Po ustaniu stanu epidemii w Polsce termin ten, według aktualnych przepisów, zacznie biec od nowa.

Należy też mieć na uwadze, iż przepis art. 15 z zra wprowadzony został z mocą wsteczną i **obowiązuje od dnia 13 kwietnia 2020 r.** Podyktowane to zostało faktem, iż od dnia 13 marca 2020 r. na terenie Polski obowiązywał stan epidemiczny (następnie dnia 20 marca 2020 r. został ogłoszony stan epidemii).

Oznacza to, iż przedsiębiorstwa, które zostały dotknięte już w momencie stanu epidemicznego ujemnymi skutkami ekonomicznymi w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, nie są zobligowane do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości począwszy od dnia 13 kwietnia 2020 r. aż do dnia ustania epidemii. Ustawodawca zatem wziął pod uwagę, iż termin 30-dniowy upłynie z dniem 13 kwietnia 2020 r. (dzień ustawowo wolny od pracy, przypadający po niedzieli) w przypadku przedsiębiorstw, których problem zaczął się z dniem 13 marca 2020 r., tj. z dniem ogłoszenia stanu epidemicznego w Polsce. Późniejsze wejście w życie tego przepisu mogłoby spowodować, skutkujący konsekwencjami, upływ terminu 30-dniowego na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości. W tym wypadku, nawet, gdy problemy danego przedsiębiorstwa zaistniały na warunkach wynikających z omawianego przepisu zaczęły się dnia 13 marca 2020 r., to obowiązane osoby nie będą zobligowane terminem PU do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, ponieważ od 13 kwietnia 2020 r. zastosowanie do tej sytuacji ma art. 15 zra ustawy. Wartym podkreślenia jest fakt, iż przepis nadal obowiązuje i nie ma informacji odnośnie zamiaru ustawodawcy co do zmiany niniejszej regulacji.

Zapraszamy w tym miejscu do zapoznania się z naszym alertem dotyczącym upadłości w czasie epidemii COVID-19, gdzie opisujemy wprowadzone zmiany w tym zakresie [\[LINK\]](#).

Skontaktuj się**Dagmara Fabiszak**radca prawny, współpracowniczka
Kancelaria Ostrowski i Wspólnicy

602 335 333

d.fabiszak@ostrowski-legal.net

^[1] Zob. ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (Dz.U. 2003 nr 60 poz. 535).

^[2] Zob. ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020 poz. 374 ze zm.).

^[3] Zob. art. 299 § 2 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U. 2000 nr 94 poz. 1037).

^[4] Zob. art. 21 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (Dz.U.2020.0.1228).

^[5] Zob. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13.12.2007 r., sygn. I CSK 313/07.

^[6] Zob. OSN z dnia 24 stycznia 2000 r., III CKN 554/98, LEX nr 52736.

^[7] Zob. OSN z dnia 28 listopada 2001 r., IV CKN 525/00, LEX nr 53110.

^[8] Zob. wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy, sygn. akt VI GC 259/13.

^[9] Zob. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 13 marca 2013 r., sygn. akt I ACa 98/13.

^[10] Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 maja 2018 r., sygn. Akt V AGa 157/18.

^[11] Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r., sygn. akt IV CKN 933/00.

^[12] Dz.U. 2020 poz. 374 ze zm.